

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Vida Šegina-Matkovič, Jože Muc, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Zele.

VEZILO izhaja v nakladi 2500 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk: TISKARNA Novo mesto. Naslov izdajatelja: BETI, Tovarniška 2, 68330 Metlika. VEZILO je po mnenju republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

Ob proslavi jubilarov – 19. novembra smo imeli poseben praznik, slovesnost ob proslavi jubilarov. Slavnostni govornik je bil direktor Miroslav Štimac, ki je v njemu lastni prepričevalni besedi govoril jubilarantom. Praznik je popestril oktet Vitis, povezovalka programa je bila Mojca Bezljaj. Več o pridelitvi s slikovnim gradivom vred v naslednji številki.

Bil je občinski praznik.
Bil je dan Republike.
Preživeli smo prvega in drugega.
Praznovali smo bolj malo.
Imamo čas, nimamo pa denarja, da bi praznovali.
Kljub vsemu: iskrene čestitke.

Uredništvo

NAMESTO UVODA

Na obrobju

Poreče kdo: »Človek pretirava.« Trdim: znašli smo se na obrobju kulturnih (in verjetno ne zgolj kulturnih) dogajanj. Metlika je postala provinca v pravem pomenu besede. Ni kulturnih skupin, ni kulturnih prireditev, ni gostovanj poklicnih gledališč, ni razvetrovanja, prej vse skupaj spominja na usmrjeno mlako. Pa ne zgolj za denar, ki ga ni za te vrste dejavnosti bilo nikoli dovolj. Še v večji finančni mizeriji, kot obstaja danes, se je v Metliki marsikaj dogajalo: bila so srečanja dolenskih in belokranjskih literatov, bile so slikarske kolonije, pel je zbor, na grajskem dvorišču so bile predstave Noči do jutra, v hotelu, v kulturnem domu, v gostilnah Zimske urice, živa je bila alternativna scena, mladi so izdajali razvpita Razmerja, gostovali so Ljubljanci, Celjani, Tržačani itd. Nekaj se je moralo streti v ljudeh, ki so se v Metliki ubadali s kulturo, njenim življenjem in nihanjem. Kaj je to nekaj?

Riba smrdi pri glavi. To bo verjetno. Premalo je spodbud z občinskih vrhov: tako s političnih kot tudi s kulturniških. Le čemu in zakaj imamo kulturno skupnost? Zveze kulturnih organizacij? Odbore pri Socialistični zvezi? V Zvezi komunistov? Kje so?

Poznam kraje, v katerih stoji na čelu kulturnih akcij sam presvetli župan. V Metliki se zdi nemogoče, nezaslišano. Mrtvilo pa je tu, neizpodbitno, vsakomur na oči. Predsednik Zveze kulturnih organizacij je odstopil. Že pred meseci. Jezen, razočaran. O tem je obvestil odgovorne preko časopisov. Pa nič. Pevski zbor Beti je prenehal delovati. Pa nič.

Še marsikaj se je zgodilo. Pa nič. Kot da se ni zgodilo. Težko je razumeti kulturo, če si nekulturn, če ni notranje potrebe. Referati, resolucije, govorenje po sestankih o kulturi. Premalo. Popisanega papirja imamo ogromno, sklepov tudi, razočaranih ljudi še več. Papir prenese vse, pravijo. Človeku enkrat zavre. Prav tistemu človeku, ki je naše največje bogastvo. In ta človek se je v Metliki znašel na kulturnem obrobju Slovenije. Nemočen opazuje, kaj se dogaja drugje. Ostane mu Vinska vigred.

Globoko me zanima, kdo bo prevzel breme odgovornosti za stanje, ki vlada zadnji čas v metliški kulturi. Pošteno bi bilo, če bi ga tisti, ki so se ob uspehih najtemperamentnejše tolkli po prsih, pa vem, da se bodo prav ti zavlekli v hišice neodgovornosti. Kot že velikokrat v preteklosti.

Toni Gašperič

NAŠA ANKETA

Ste za skrajšani delovni teden ?

Pred časom so v Sloveniji že poskušali v nekaterih delovnih organizacijah s skrajšanim delovnim tednom, kar pomeni, da so delavci delali namesto 42 le 40 ur na teden. Torej so imeli proste sobote. Potem so razprave o tem, ali je takšno skrajševanje racionalno, ali prinaša pričakovane rezultate in o podobnem, zamrle. V zadnjem času pa so se začele znova prebujati zamisli, da bi prihodnje leto v večjem številu kolektivov začeli s skrajšanim delovnim tednom. Pa smo zato delavke in delavce Beti povprašali, če bi bili pripravljene delati dve uri manj na teden.

Tončka Palič, šivilja v črnomaljskem tozdu Konfekcija: »Iz lastnih izkušenj vem, da bi bilo dobro, ko bi prešli na 40-urni delovni teden in bi imeli proste vse sobote. V proizvodnji že v petek komaj dočakamo konca delovnega

dne. Imam že odrasle otroke, ki lahko skrbijo sami zase, a bi bila vseeno rada v soboto skupaj doma z družino, kako si tega šele želijo mlade

delavke, ki imajo majhne otroke. Sicer pa bomo težko naredile normo, če bomo delale 2 uri manj na teden. Norme so namreč že sedaj zelo visoke, poleg tega pa bi bil tudi zelo nizek osebni dohodek, če ne bi norm nekoliko presegle. Če bi se v Beti odločili za skrajšani delovni teden, bi morali uskladiti norme. 30 let sem že v Beti in ko sem bila mlada, smo delavke že v štirih urah dosegle normo, sedaj pa gledam te mlade punce, ki se morajo zelo truditi, da jo dosežejo v osmih. Tako visoke so namreč norme.«

Erika Dražumerič, šivilja v črnomaljskem tozdu Konfekcija: »Sem za to, da gremo na 40-urni delovni teden, vendar bi pri tem odgovorni morali računati na to, da bi bila

proizvodnja nekoliko manjša, saj vsaj šivilje nimamo več rezerv, da bi lahko tisti dve uri manj »prinesli noter«. Ali pa bi morali razmišljati o sodobnejšem strojnem parku. Le z novimi stroji bi proizvodnjo še lahko povečali. Predlagam, da bi v Beti poskusno uvedli 40-urni delovni teden in če zaradi tega ne bi bili prikrajšani pri osebnih dohodkih, bi nadaljevali, sicer pa bi raje delala 2 uri več na teden.«

Marija Novosel, čistilka v tozdu Metraža: »Nisem proti delu, kajti delati se mora.

Toda če bi bili drugi za 40-urni delovni teden, bi bila tudi jaz. Nikoli nisem bila proti nobenemu dobremu predlogu. Če bi drugi smetili 40 ur na teden, bi pač tudi jaz pospravljala in čistila samo toliko časa. Ne bi bila pa nikoli proti temu, da bi delali tudi kakšno soboto, če bi bilo potrebno in če bi tako narekoval trg.«

Vjekoslava Peričak, previjalka v tozdu Kodranka in volna: »Vprašanje je, kakšni bi bili zaradi skrajšanega delovnega časa rezultati dela.

Če bi se v Beti odločili za 40-urni delovni teden, ne bi smeli iti v to na vrat na nos, ampak bi morali odgovorni marsikaj proučiti, predvsem pa norme. Tam, kjer delajo s stroji, bi gotovo naredili manj, tam pa, kjer delo ni normirano, bi morali prouči-

ti, če so morda še kje skrite rezerve, da bi lahko kljub dveh uram manj naredili enako kot prej.«

Željko Herak, izmenovodja v mokri apreturi: »Če bi delavce povprašali o tem, mislim, da bi pri odgovorih igral glavno vlogo denar. Če bi bila kljub skrajšanemu delovnemu času dobra plača, bi rekli, da je to dober pred-

log, če pa ne bi bila, bi rekli, da je predlog slab in bi raje delali še dve uri več. Kar pa se zdravja tiče, verjetno to ne bi pripomoglo k boljšemu zdravstvenemu stanju, saj en delovni dan na mesec manj ne pomeni veliko.«

Zorica Nemanič, šivilja v Kometu: »Odobravam krajši delovni teden, vprašanje je

le, kakšna bi bila potem plača. Je že tako, da danes gledajo vsi vse skozi dinar. 10

SINDIKATOM NA UHO:

let šivam in že občutim bolečine v hrbtenici, bolijo me tudi oči. S skrajšanim delovnim časom pa bi bilo en dan na mesec manj napora. Tudi to bi bilo dobrodošlo. Že občutek, da bi bile proste sobote, bi bil lep. Šesti dan dela v tednu je tako in tako manj uspešen. Kar pa se tiče plana, bi morali proučiti odgovorni, kako delati, da bi ga izpolnili.«

Jožica Vraničar, šivilja v Kometu: »Sem za krajši delovni teden, le da ne bi bila plača manjša. Prav bi mi prišlo, da bi bila ob sobotah doma, da bi bila več z družino. Ob sobotah so vsi naši družinski člani doma, le jaz

moram na delo. Pa tudi en dan na mesec manj bi bilo psihičnih obremenitev in vedno enakih kretenj na delovnem mestu.«

Jožica Horvat in Ana Krčelj (na fotografiji) delata v Kometu 17 oz. 16 let, obe pa šivata izdelke za prodajo na nemški trg. Kot sta povedali, morajo biti spalne srajce, ki prihajajo izpod Jožičinega stroja in kopalke, ki jih šiva Ana, zelo natančno narejene, saj Nemci ne priznajo površnega dela. Krčljeva mora v osmih urah narediti določeno fazo na 170 kopalnih, kar je po njenem mnenju kar veliko, zato mora pohiteti, da je uspešna. Na vprašanje pa, ali sta zadovoljni s svojim delom, sta Kometovi šivilji odgovorili: če imamo dobro delo in presežemo normo, smo vse delavke zadovoljne, drugače pa seveda ne.

ZAHVALI

Ob smrti ljube sestre Emice Pahernik iz Maribora se najlepše zahvaljujem osnovni sindikalni organizaciji temeljne organizacije Metraža in sodelavcem mehanikom za denarno pomoč in izraze sožalja.

Edvin Ferk z družino

Ob smrti drage mame MAGDE SPUDIČ iz Reštova se iskreno zahvaljujem sodelavcem in OO sindikata TOZD Metraža za podarjeno cvetje in za spremstvo na njeni zadnji poti.

Stjepa Spudič z družino

PUBLICIRAJ
ALI
PROPADI

Odbor za obveščanje in politično propagando pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije je pred časom razpravljal tudi o pogledih in dolžnostih sindikata do obveščanja v združenem delu. Med drugim so na tej seji ugotovili, da bi morali sindikati, predvsem v združenem delu, bolj načrtno in kontinuirano uporabljati posamezna sredstva obveščanja, ki so del informacijsko-komunikacijskega sistema delovne organizacije, da bi moral nekdo v delovni organizaciji skrbeti za kakovostno pripravo in organizacijo vseh oblik obveščanja. Zaradi tega mora sindikat v delovni organizaciji terjati strokovnost v vseh postopkih obveščanja, potemtakem tudi usposobljene delavce za naloge pri obveščanju.

Odbor je izdal tudi poseben biltenček, v katerem je zabeleženo in predlagano, kaj vse bi moral sindikat glede tega področja, v združenem delu največkrat neizkoriščenega in podcenjenega, storiti. Ponatiskujemo le nekaj najbolj zanimivih točk. Uredništvu Vezila v poduk, našim sindikalnim delavcem pa v informacijo z željo, da bi tudi ukrepali. Čeprav samo tako, da bi pogosteje segli po peresu in pripravili za tovarniško Vezilo vsaj prispevek ali dva na – mesec!

Po svoji družbeni vlogi mora sindikat skrbeti za obveščanje v združenem delu v dveh smereh:

1. Iz lastnega interesa – kot politična organizacija – da se sam poslužuje mreže komunikacij – sredstev in kanalov, ki so za obveščanje instalirani v združenem delu – za izvedbo

svoje politike in konkretnih akcij.

2. Naloga sindikata je tudi skrb za obveščanje kot dejavnost posebnega družbenega pomena, pri čemer je njegova naloga, da se bori za uveljavljanje treh temeljnih načel v sistemu obveščanja: enakopravnosti, svobode in vpliva vseh zainteresiranih na izvajanje politike obveščanja in zagotovitev obveščenosti.

Pri tem mora sindikat v svojem obnašanju spremeniti ustaljeni tretman obveščanja: obveščanje ni le sektor ali področje dela (kot točka v akcijskem programu), ampak mora informiranje prežemati vse delovanje celotne organizacije. Mora biti stalna metoda dela sindikata in če lahko tako rečemo, način **eksistiranja** te politične organizacije. (»Publish or perish« – publiciraj ali propadi!).

Sindikat mora organizatorja obveščanja podpreti in ščititi pred vsakršno samovoljo, pred dušenjem ali zapiranjem informacij, pred neupravičenimi napadi ali klicanjem na odgovornost – če je ta organizator obveščanja opravljal naloge v skladu z načeli kodeksa novinarske etike in z načeli v zakonu o združenem delu, ki prav tako terja pri informacijah: sprotost (pravočasnost), resničnost, celovitost, razumljivost in dostopnost.

To je del nalog, ki jih mora poznati v zvezi z obveščanjem v OZD vsak sindikalni aktivist – predsedniki OO ZS, predsedniki konferenc, koordinacijski odbor, zlasti pa aktivisti na višjih organizacijskih ravneh.

Za prosvetlitev naših kadrov niso potrebni dolgi seminarji – zadošča opozorilo z nekaj točkami, kaj se od njih pričakuje in kaj oni lahko nudijo, potem pa občasne kontrole s strani občinskih svetov oziroma njihovih komisij za obveščanje.

NAŠ POGOVOR: **TAKO JE**

Največja želja je bila postati šivilja

S **Pavlo Ivec**, dolgoletno predelavko v KOMET-u, sva se dogovorili, da jo obiščem na njenem domu v Metliki. Tako sem šla v nedeljo, 6. 11. 1988 popoldne k njej.

Bilo je lepo, sončno, jesensko popoldne. Na Bregu revolucije sta si z možem Rudijem zgradila prav prijeten dom. Na vrtu pred hišo cvetijo zadnje krizanteme, ki so ušle jutranji slani zadnjih dni. Okrasno grmičevje ob hiši pa se je odelo v jesensko obleko prečudovitih barv.

Mož Rudi je pospravljaval zadnja drva v drvarnico, saj zima že močno trka na vrata.

Prijetna toplina Pavlinega doma me je objela, ko me je povabila v kuhinjo. Ob kavici sva prav prijetno kramljali in Pavla mi je pripovedovala:

»Doma sem iz Zapudja pri Dragatušu. Bilo nas je 6 otrok. Štirje bratje in dve sestri. Dva brata sta že umrla. Bili smo še majhni, ko smo izgubili mamo. Najmlajši brat je bil star komaj 3 mesece ob materini smrti. Oče je bil primoran, da se je še enkrat poročil. Stara mati nas je pomagala odgajati, mačeha je imela potem še dva otroka, od katerih je ostala le hčerka.

Med vojno smo otroci izgubili še očeta, ki je bil med partizani. Umrla nam je še stara mati.

Moja dva mlajša brata in jaz smo šli v šolo in internat najprej v Semič, kasneje pa v Metliko. V Metliki v internatu nas je bilo več vojnih sirot. Brata sa šla naprej v šolo, jaz pa sem že od rane mladosti želela biti šivilja. To mi je bila največja želja in tako sem prišla v Šiviljsko podjetje v Metliki za vajenka, kjer sem se tudi izučila

svojega poklica. Takrat je bila naša šefinja Tinka Prus. V Šiviljskem podjetju v Metliki sem bila vsega skupaj z učno dobo 9 let. Dobro sem se počutila v tej sredini. Delali smo ženska oblačila po naročilu in po meri.

Leta 1960 so ustanovili Invalidsko podjetje – današnji KOMET in so potrebovali kader. Pokojni direktor **Manek Fux** je iskal šivilje za novo ustanovljeno podjetje. Težko sem se odločila, saj mi je bilo industrijsko delo nepoznano.

Tako sem leta 1961 v jeseni zapustila svoje sodelavke v Šiviljskem podjetju in se zaposlila v Invalidskem zavodu na Pungartu.

V tistem času še ni bilo šol za industrijske šivilje. Po tri mesece sem priučevala dekleta, ki niso znala šivati, pač pa so imela voljo do šivanja in zaposlitve v podjetju.

Šivale in učile so se na stare šiviljske stroje na nožni pogon. Po priučitvi pa so jih uporabili oz. zaposlili na električnih strojih v proizvodnji na normi. Kasneje sva imeli priučevanje delavk skupaj z Danico Orlič.

Približno pet let sva delali na priučevanju novih delavk – šivilj.

Nato pa sem bila vsa leta vodja traku, delala sem rada in vedno smo se dobro razumeli. Delala sem v turnusih in različne artikle za domači in tuji trg. Najprej je bilo v traku 35 delavk, kasneje v novih prostorih v Rosalnicah pa tudi do 65 delavk. Težko sem se privadila na zrak v teh prostorih, pa tudi na umetno svetlobo.

Delo za trg je postalo dan za dnem bolj odgovorno, bolj natančno in vezano na roke.

Še bi hotela pomagati, ustvarjati, kot sem vsa leta svojega službovanja v Kometu. Rada bi delala, toda moje zdravje mi ne dopušča tega, zato odhajam v pokoj, kjer bom živela s svojimi spomini

na dolgoletno delo v Kometu.

Niti pomisliti ne smem, da je vse to že za menoj. Vse je tako hitro minilo. Otroka sta odrasla, se izšolala ter si ustvarila svoje družinice. Vesela sem svojih vnučkov, ki pridejo k meni in njihovih vsakodnevnih pogruntavščin.«

Tako je orisala svoje življenje Pavla Ivec, dolgoletna predelavka v Kometu.

Ob slovesu sem ji zaželela, da se ji zdravje ne bi poslabšalo.

Alenka Mežnaršič

OKROGLA MIZA

Občinska raziskovalna skupnost je pripravila okroglo mizo na temo »Inovacija in inovativna dejavnost«.

Razgovor je potekal v prisotnosti predstavnikov metliških DO, predstavnikov DPO in seveda nekaterih inovatorjev. Okroglo mizo, ki jo je sicer vodil Jože Kočevar, predsednik občinske raziskovalne skupnosti, je z uvodnim referatom o uresničevanju inovacijske politike v OZD začel Jože Gosenca, ki je tudi vodja inovacijskega krožka v metliški Vinski kleti. Po uvodu pa je razprava potekala predvsem o odnosu DO do inovacij in inovatorjev, pojavljalo se je vprašanje ustreznega nagrajevanja in organiziranja inovatorjev v takoimenovane inovacijske krožke. Prisotno je bilo tudi mnenje, da je veliko dojemljivejši za novosti in veliko inventivnejši privatni sektor.

Vsekakor pa je delo inovatorjev in število prijavljenih

inovacij odvisno od družbene klime in se inventivni posamezniki srečujejo s podobnimi problemi kot tudi tisti, ki delujejo bodisi v kulturi ali na primer v športu. Naš odnos do inovacij se jasno kaže ne navsezadnje tudi v tem, da so pisarne Zveznega urada za patente v Beogradu ene najbolj zanemarjenih, kar jih je v svojem, sicer ne ravno tako kratkem življenju videl eden od udeležencev okrogle mize. Prav tako je skrajno absurdno, da je uvoz osebnih računalnikov obdavčen in s tem velikemu številu nadebudnih šolarjev in mogoče tudi bodočim inovatorjem nedostopen. Po mnenju tov. Miroslava Štimca, glavnega direktorja DO Beti, bodo inovatorji v družbi dobili pravo ceno šele s pravilno definiranimi lastninskimi odnosi in z uvedbo tržnega gospodarjenja v našo prakso in miselnost.

Udeleženci okrogle mize vidijo napredek inovacijske dejavnosti v ustanavljanju krožkov in v pospeševanju inventivnega razmišljanja med mladimi že v otroškem vrtcu in kasneje v osnovni šoli. Tako je bil podan tudi predlog, da občinska raziskovalna skupnost vsakoletno podeli nagrade najuspešnejšim inovatorjem-osnovnošolcem. Kakorkoli že, smo za inovacije in podpiramo inovatorje. Vendar pa moramo povedati še nekaj. Ravno te dni, ko je potekala razprava o inovacijah, je bila v Ganglovm razstavišču regijska razstava inovacij. Ogledalo si jo je nič več kot sto ljudi. Če vemo, da jih je od tega deset sodelovalo v kulturnem programu ob njeni otvoritvi, je stvar jasna. Prav tako pa je Metlika od sedaj brez knjigarne. In če so knjige vir znanja in znanje pogoj za dobrega inovatorja, je stvar še veliko bolj jasna.

M. Rus

Kako smo poslovali?

Devetmesečni obračun poslovanja v DO BETI Metlika smo zaključili s pozitivnim rezultatom. Po pokritju vseh stroškov in izplačanih osebnih dohodkov smo oblikovali še poslovni sklad.

V Beti imamo še vedni visok znesek neplačane realizacije zaradi poslabšanih plačilnih sposobnosti naših kupcev. Pri oceni poslovanja sem primerjala dosežene podatke za Beti in Izobraževalni center ter jih primerjala z istim obdobjem v lanskem letu.

Celotnega prihodka (plačana realizacija) smo ustvarili v višini 90.851.339.067,- din, kar je za 163 % več kot lani. Porabljena sredstva v višini 67.501.556.800,- din so glede na lansko leto porasla za 177 %, dohodek 23.349.782.267,- din pa je večji za 130 %.

Čisti dohodek smo razdelili na osebne dohodke in ostale sklade v razmerju 88 : 12, kar je nekoliko ugodneje, kot smo planirali. Ob primerjavi doseženega s planiranim ugotovimo, da smo dosegli celotni prihodek za 18 %, dohodek za 35 %, za osebne dohodke pa smo izplačali 5 % več, kot smo planirali.

Revalorizacija surovin in zalog nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov oziroma revalorizacija poslovnega sklada smo v celoti pokrili iz tekočega poslovanja, kar pomeni, da nismo stroškov razmejevali v naslednje obračunsko obdobje. Akumulacija predstavlja poslovni in rezervni sklad in znaša 1.376.857.664,- din. Akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi je akumulacijska stopnja, ki je za DO BETI Metlika manjša, kot je ocenjena akumulacijska stopnja za našo panogo v Sloveniji.

K. K.

V ZNANJU JE MOČ:

Štipendiranje, skrb za mlade

DO Beti Metlika razpisuje vsako leto zelo veliko število kadrovskih štipendij in jih tudi glede na ustreznost vlog podeljuje.

Štipendiranje je sestavni del razvojnih načrtov delovne organizacije, zato ni potrebna podrobna razlaga.

Trenutno ima z DO Beti sklenjeno štipendijsko pogodbo 122 štipendistov, 29 se jih izobražuje na visokošolskih organizacijah (VI. in VII. stop.), 93 pa jih je vključenih v srednje usmerjeno izobraževanje.

Po končani srednji šoli se jih največ odloča za študij na Ekonomski fakulteti (11) in Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo (10), tekstilna usmeritev, mnogo manj mladih pa se usmerja v ostale usmeritve, kot: kemijska tehnologija (2), strojništvo (2), računalništvo (2) itn.

Razumljivo je, da glede na dejavnost DO razpisujemo **Kadrovske štipendije razpisane za šol. leto 1988/89**

Poklic	štev. razp.	štev. podel.	štev. nepo.
I. ing. tekst. teh.	4	/	4
ing. tekst. konf. teh.	3	/	3
ing. obl. tekst. in oblač.	2	/	2
ekonomist	4	3	1
dipl. ing. kem. teh.	2	2	/
dipl. ing. tekst. teh.	5	2	3
dipl. ing. konf. teh.	4	/	4
dipl. ekonomist	4	1	3
dipl. pravnik	1	1	/
dipl. ing. AOP	/	/	/
dipl. ing. rač. in inf.	1	1	/
SKUPAJ:	30	10	20
II. kem. proces.	5	1	4
tekst. konf. II	20	12	8
kem. tehnik	3	3	/
tekst. meh. tehnik	5	2	3
tekst. kem. tehnik	5	1	4
konf. modelar	3	1	2
nar. mat. dejavnost	10	9	1
SKUPAJ:	51	29	22
SKUPAJ: I. + II.	81	39	42

Milica Janžekovič

T. G.: Basen.

Volk: katera med vami je kradla, naj se javi.

Ovce: me nismo kradle.

Volk: lažete. Imamo ime in priimek tiste, ki je kradla. Takoj naj se javi.

Ovce: molčijo.

Volk: deklice, premislite.

Ovce: premišlujejo.

Volk: odide, ne da bi povedal ime in priimek tatinske ovce.

Morala: kriva sta oba; tisti, ki krade, kot tisti, ki drži vrečo.

Basen II

Volk: iz gozda izginjajo živali.

Ovce: mi jih ne odnašamo.

Volk: jaz tudi ne.

Ovce: nas pregleduje gozdni čuvaj. Me smo poštene.

Volk: lepo in prav; toda živali izginjajo iz gozda.

Morala: težko je delati tako, da je volk sit in koza cela.

BASEN III

Volk: če niste zadovoljne z osebnim dohodkom, greste lahko, kamor koli hočete.

Ovce: nezadovoljne smo, toda nimamo kam.

Volk: imate, imate. Takoj za stroj.

Ovce: gredo za stroj šivat.

Volk: zapusti delovno organizacijo in gre pit.

Morala: čas je zlato. Še posebej za volka, ki ima zlata vredno plačo.

Izobraževanje se ne konča v šoli

KAKO PREŽIVETI?

Po 'šihetu' nov 'šihet'

Beda je mati lačnih, premraženih otrok, bila je in bo v vseh časih in v vseh razrednih družbah zelo pričujoča. Življenje postaja iz dneva v dan težje in dražje. Otroci, ta najmanjša bitja, niso kriva, da pridejo na svet. Niso kriva naših zablod in naših dolgov, toda občutijo jih na svojih drobčenih neboljenih življenjih še kako, kajti starši jim pač ne morejo omogočiti, vsaj nekateri, tudi najnujnejšega za preživetje.

Lakota tu, lakota tam, svet je poln razlik, krize, vojn.

Kako preživeti doma? Moje sogovornice so mi pripovedovale, da pač samo s svojim delom v rednem delovnem času ni mogoče preživeti svoje družine.

Ukvarjati se je treba še s kakršnikoli delom izven delovnega časa, že izmučene od norme za šivalnim strojem. Vse so mi povedale, da normo tudi presejajo.

KATICA ŠESTO, doma iz Kamanja, dela kot vse ostale na normi in v dveh izmenah.

»Z možem se menjavava v izmenah tako, da nama otrok 4 in 3 letnih ni treba dati v plačano varstvo. V času, dokler pridem domov in od takrat, ko odide mož na delo, sta otroka pri moji materi. Ko dobim plačo, se mi zdi, da je dobra, toda, ko vidim cene v trgovini, samo splahnem.

Mož dela v Ozlju pri privatniku, večkrat tudi nadure, tako da malo več zasluži. Kupili smo si hišico, ki je premajhna in jo sedaj dozidujemo. Stroški so visoki, tudi podjetje mi je pomagalo s posojilom ob gradnji. Že 11 let delam v Kometu in to mi je tudi prva služba. Mož je bolan: ima hudo astmo, tako da mora vsako leto zaradi zdravja na morje.

Včasih mislim, da bi s svo-

jimi dohodki v bloku bolje živeli. Sedaj pa moramo vsak dinar obrniti za dozidavo hiše. Živimo zelo skromno, otroci so doma lahko oblečeni kakor je, važno, da so čisti in pokrpani. V vrtcu to ne bi bilo možno. Tudi sešijem jim kaj za doma. Pri mami pomagamo delati na polju, tako nam priskoči na pomoč z doma pridelanimi živili.

Letos smo bili tudi na morju v Kometovem počitniškem domu na Cresu.«

MARICA NEMANIČ:

»Zaposlena sem samo jaz, mož je doma na kmetiji, imam dva otroka, večji hodi v 7. razred osnovne šole v Metliki, manjši pa je star komaj 4 leta. Res, da si doma pridelamo hrano, toda vedno človek tudi ne more jesti samo krompirja. So pa tudi stroški veliki, elektrika, tudi davek od kmetijstva ni majhen. Od doma pridelanega pa prodamo samo mleko. Veliko mi pomaga pri delu starejši sin, sedaj je dobro, dokler je še v šoli v Metliki.

Sama sem zelo bolna na srcu. Morala bi si popraviti tudi zobe, pa nimam denarja za to, saj so zobozdravstvene usluge zelo drage. V Kometu delam že 6 let na normi, čeprav je visoka, jo vedno presegam. Pri nekaterih artiklih je visoka norma, pri drugih je v redu. Preden sem prišla v KOMET, sem bila v službi v Iskri v Semiču, tam sem se nabrala PCB-ja.

Lansko leto smo pogoreli, zgorelo nam je gospodarsko poslopje. Pomagali so mi sodelavke in sodelavci iz Kometa z denarjem. Dobila sem tudi kredit v podjetju. Vsem sem hvaležna.

Res je težko, ker je vse tako drago, pralni stroj bi si morala popraviti, pa nimam denarja za popravilo. Vrata na hiši bi bilo treba zamenjati, pa ne vem, kako bo pred zimo.

Zelo rada bi dobila kje štipendijo za fanta, ki ima željo, da bi bil zidar.«

NADA BUČAN, pripoveduje takole: »Z možem sva oba v službi, jaz v Kometu, mož v Beti. Imava dva otroka, deklica hodi v malo šolo, fantek pa je star 4 leta in je doma. Stanujemo v bloku nad Lekarno v Metliki, stanovanje je enosobno. V Kometu delam že 17 let. Ko dobimo plače, ki niso nikoli visoke, najprej poplačamo vse stroške, ki se ponavljajo mesečno. (elektrika, voda, stanovanje, kurjava, televizija itd.)

Kar ostane, je za nakup obleke. Najprej so na vrsti otroci, ki tako hitro prarastejo svoje obleke in čevlje.

Oba sva doma iz Ribnika. Če je le mogoče, gremo vsi k moji mami pomagat na kmetijo, na polje. Mama mi potem veliko pomaga z živili, ki jih pridelamo doma. Če pa bi morala kupiti vse, bi bilo zelo težko, čeprav tudi sedaj živimo bolj skromno. Skratka, po opravljenem »šihetu nas čaka nov šihet«.

Tudi MARIJA AMBROŽIČ stanuje v bloku, mož je zaposlen v IMV na Suhorju: »Hčerka hodi v srednjo tekstilno šolo v Kranju. Vsak mesec stane internat 230.000.- din, kje pa je še vse ostalo. Štipendije nima.

Trudim se v službi, da presegam normo, pa še privat grem šivat, da še kaj zaslužim, saj s tem, kar v 8 urah zasluživa, ne moremo poravnati vseh stroškov. V Kometu sem že 16 let, pred tem pa sem po končani šoli v Beti tam delala dve leti.

Imamo tudi njivo in vinar, tako mi le ni treba po vsak kilogram krompirja in zelenjavo v trgovino.«

Iz pogovora z mojimi sogovornicami sklepam, da le malokdo živi od 8-urnega dela, kar pa je zelo utrudljivo in se nam ni treba čuditi, če gredo ljudje izčrpani in bolni v predčasno upokožitev.

Alenka Mežnaršič

V znanju je moč, v znanju je napredek. Tega se morajo zavedati v vsaki delovni organizaciji, v kateri želijo uspešno poslovati. Nenehno je potrebno skrbeti za stalno strokovno rast in izpopolnjevanje znanja kadrov ter s tem doseči porast učinkovitosti, kakovosti in produktivnosti proizvodnje.

Strokovnjaki naše delovne organizacije se udeležujejo seminarjev in tečajev, ki jih organizirajo za potrebe OZD različne institucije. Takšnih oblik izobraževanja se je v letu 1988 udeležilo iz Beti 13 udeležencev iz posameznih TOZD in s tem so prenesli nova znanja v proizvodno prakso, se seznanili z novimi tehnološkimi rešitvami in izboljšavami.

Vsebine tovrstnih oblik izobraževanja so zajete v programskih področjih računovodstva, poslovnih financ, tekstilnega oblikovanja in marketinga, avtomatizacije tekstilnih procesov z mikroročunalniki. Sodobna oblika izobraževanja je prav tako udeležba na sejnih in razstavah.

V aprilu letos so v Ljubljani obiskali strokovnjaki naše delovne organizacije YU-KONTRI, sejem strojne opreme za konfekcijsko proizvodnjo, v juniju 1988 je odšlo v Köln sedem Betinih vodstvenih delavcev na razstavo naj sodobnejših strojev za konfekcioniranje.

Hiter razvoj na področju tekstilne industrije nas še posebej zadožuje, da moramo vsi in vsak posameznik skrbeti, da ne bo naše znanje zastarelo in da nas ne bodo drugi, naprednejši, pohodili.

Organizatorica izobraževanja ob delu: Marija Roglič

DARUJMO ZASE

Dobili smo mamograf

Že vrsto let je zdravstvo na Dolenjskem v težkem položaju. Opremljenost s sodobno tehniko je pomanjkljiva, obstoječa oprema je že močno izrabljena. Prav zaradi tega možnosti v diagnostiki in terapiji še vedno ne dohitevajo potreb, zato je velik odliv bolnikov z Dolenjske v druge, bolj opremljene ustanove.

V tozdu Zdravstveni dom Novo mesto so že leta 1980 načrtovali nabavo aparata za zgodnje odkrivanje raka na dojki, žal se je zataknilo pri sredstvih. Bili smo edina regija v Sloveniji brez mamografa.

Zdravstveni center Dolenjske skrbi za 51.508 žena, starejših od 15 let, med njimi je 38.468 starejših nad 30 let. (rak na dojki se najpogosteje pojavlja pri ženah med 45. in 65. letom starosti). Obolele žene z Dolenjske iščejo zdravstveno pomoč na Onkološkem inštitutu v Ljubljani in Zagrebu.

Bolezen dojke je pogost pojav tudi na Dolenjskem. Vsako leto zbolijo 25 do 30 žensk (slovensko povprečje je 50 žena na 100.000 prebivalcev). Po besedah dr. Jurija Usa iz Onkološkega inštituta v Ljubljani je v tem času še enkrat več raka na dojki, kot ga je bilo leta 1950.

Za uspeh zdravljenja je potrebna zgodnja diagnoza. Tam, kjer bolezen sistematično iščejo, odkrijejo tudi do 60 % bolnic, kjer se rak še ni razširil izven dojke. Žene si lahko pri odkrivanju te bolezni veliko pomagajo same, s sodobnimi napravami, kot je mamograf, pa je to delo zanesljivejše. Mamograf vidi rakaste tvorbe, ki jih ni mogoče otipati. Odkritje raka v tej fazi pomeni tudi uspešno ozdravitev.

Na pobudo Zdravstvenega centra Dolenjske in nekaterih posameznikov, članov medobčinskega sklada za drage medicinske aparate pri OO RK Novo mesto, že maja meseca ustanovijo poseben odbor zanesenjakov, ki želijo z enkratno akcijo zbrati kar največ denarja za to najsodobnejšo napravo za zgodnje odkrivanje raka na dojki. Odločili so se, da napravijo doslej največjo dobrodelno prireditev pod skupnim naslovom **DARUJMO ZASE.**

Akcija se je pričela v petek, 16. septembra, z javnim darovanjem na regionalni radijski postaji STUDIO D. Kar se je to popoldne, zvečer in ponoči dogajalo na radiu, gotovo nima primera med slovenskimi radijskimi postajami. Enajst ur so trije telefoni zvonili nepretrgoma. V uredništvu so prestregli le okoli 1500 klicev darovalcev. Naslednji dan smo se pogovarjali z vodjem avtomatske telefonske centrale v Novem mestu in povedal nam je, da je bilo kar 10.000 neuspešnih pozivov. Resnično, mnogi, ki so želeli darovati, telefonskih števil Studio D tudi po petih urah neprestanega vrtenja številčnice niso uspeli prikljucati. Med darovalci je bilo veliko delavcev, ki so bili ta popoldan in noč na svojem delovnem mestu. Mnogi med njimi so denar, zbran med delavci, kar osebno prinesli v prostore radia. Vsota, ki smo jo zbrali na prvem darovanju prek radijskih valov, je preseгла 60 milijonov din in so jo

darovalci prek položnic skorajda v celoti že poravnali.

Osrednji del akcije DARUJMO ZASE je bil dan kasneje, 17. septembra, na novomeškem Glavnem trgu,

kjer je potekala akcija pod geslom »Nastopamo, da pomagamo«. V dvanajstih urah strnjene programa je nastopilo trideset prijavljenih ansamblov in glasbenih skupin, nekaj plesnih in drugih skupin ter vrsta tako ali drugače zanimivih posameznikov z Dolenjske, iz Bele krajine in Posavja. Prireditev je bila zagotovo doslej največji in najbogatejši zabavni maraton na Dolenjskem. Kljub deževnemu vremenu je privabila na trg več kot 10 tisoč obiskovalcev. Nekateri so vztrajali tudi čez polnoč, saj je bila v nočnih urah na programu tudi vabljiva modna revija, ki so jo z Beti, Novoteks in Labodom pripravili dolenjski manekeni, v programu pa niso manjkali člani popularne Modre kronike Studio D. Za prireditev smo pripravili srečelov, razdelili 15.000 priponk, ki so veljale tudi kot vstopnica za prireditev, pokroviteljem pa smo »prodali« posamezne sklope 12 urnega programa.

Tako je bila zbrana polovica potrebnega denarja za nakup mamografa!

Natanko po mesecu dni, odkar je akcija stekla, smo se na Studio D odločili, da pripravimo pogovor o tem, kako bi zbrali preostali denar. Bil je petek in ob 13. uri je stekla oddaja. Že takoj v začetku se je oglasil eden od poslušalcev in predlagal, da bi ponovno pripravili darovanje po valovih Studio D. Od takrat naprej, pa do 24. ure na telefonskih številkah radia ni bilo več premo-

ra. Ekipo Studio D so poslušalci našli tako rekoč nepripravljeno. Potrebno se je bilo kar najhitreje organizirati, saj so program za ta popoldan darovalci vzeli v svoje roke. Sprejetih je bilo 1440 klicev in novi darovalci (klicali in darovali so tudi izven našega območja) so za mamograf prispevali še 45 milijonov din. V ponedeljek zjutraj so bile položnice že pri darovalcih. Vsak je to pot prejel še prazno položnico z željo, da tudi on postane aktivist akcije in najde med sorodniki in znanci novega darovalca. Verjemite ali ne, teh položnic se je do danes vrnilo kar precej, s skupnim zneskom prek 10 milijonov din.

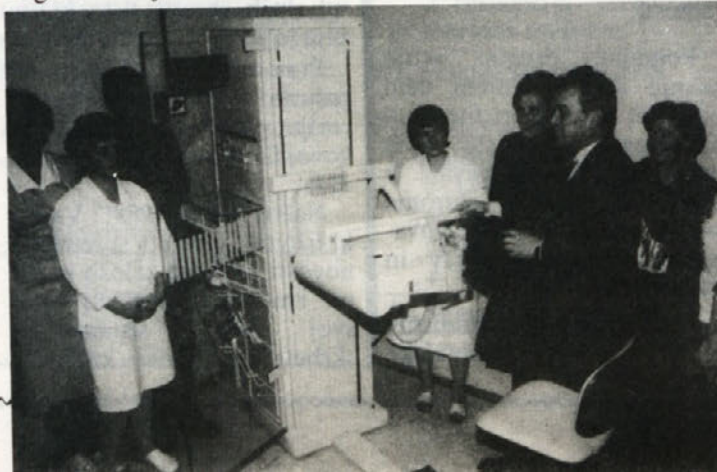
Še eno armado darovalcev ne smemo prezreti. To so tisti, ki so sami začutili, da morajo pomagati in so kar osebno ali po položnici poslali denar v sklad za mamograf. Takšnih darovalcev je bilo do danes skoraj 300 in so skupaj prispevali kar 64 milijonov din.

Akcija je potekala brez velikih stroškov. Razen tiskanja priponk, ozvočenja prireditve in še nekaterih manjših izdatkov za akcijo, večjih stroškov ni bilo. Mnoge delovne organizacije in posamezniki so se izkazali z brezplačnimi storitvami. Med njimi velja še posebej pohvaliti Dolenjski list in tozd Grafika, Tiskarno Novo mesto, Studio D, PTT podjetje Novo mesto, in še nekatere druge.

Zbrani denar smo do predaje vezali v Labodovi interni banki in jih tako »oplemenitili« za 24 milijonov din (Naj živi inflacija).

Do danes je prek 20 000 darovalcev zbralo 280 milijonov din. Ob tej zagnanosti dolenjskega človeka lahko upamo, da bo v najkrajšem času zbrana tudi manjkajoča vsota 20 milijonov din.

Mamograf je v torek, 8. novembra, že pričel s prvimi pregledi. Poslej bo nova ambulanta za boleznijo dojke tudi v novomeškem Zdravstvenem domu in bo odprta vsak torek med 14.00 in 18.00 uro ter vsak četrtek od 7.00 do 13.00 ure.

NOVOST:

Borza intelektualnih storitev?

V našem primeru gre za prvi poizkus organiziranja dolenskokobelokranjske borze intelektualnih storitev.

Na podlagi lanskoletnih raziskav ocenjujemo, da obstaja na Dolenjskem in v Beli krajini veliko znanja, ki bi ga strokovnjaki lahko medsebojno izmenjavali in za katerega je zainteresirana tudi širša strokovna javnost.

Društvo ekonomistov Dolenjske s tem pismom poziva vse strokovnjake in njihove organizacije, da oblikujejo ponudbo svoje storitve in jo pošljejo na naslov Društvo ekonomistov Dolenjske, 68000 Novo mesto, Kandijska 5.

Ponudbo lahko oblikujete kadarkoli, jo sporti dopolnjujete in popravljate vse dotlej, dokler ne pride do dogovora z bodočim koristnikom. Ponudbo lahko pošlje strokovnjak sam, v njegovem imenu njegova OZD ali pa OZD sama. Ponudbo pošlje ponudnik takrat, ko oceni, da je lahko koristna za kate-regakoli uporabnika, in ko svojo ponudbo lahko ovrednoti za optimalno uporabo

(za znanega uporabnika ali uporabno pri večih uporabnikih).

S tem pismom pozivamo posameznike in organizacije združenega dela, da na isti naslov sporočajo svoje potrebe po storitvah, še posebno v primeru, če imajo probleme, ki jih sami ne morejo rešiti ali pa, da je obseg teh storitev tako velik, da bi bila OZD ali posameznik zainteresirani, da se organizira na Dolenjskem (na primer računalniško izobraževanje, zunanjetrgovinski servisi, itd.). Tudi v tem primeru posreduje iniciator potrebo takrat ko nastane.

Društvo bo s pomočjo računalnika ponudbe in potrebe posredovala med ponudniki in uporabniki individualno, s pismenimi sezname ali pa bo v primeru večjega obsega povpraševanja in ponudbe poskrbelo za redno objavljanje v sredstvih javnega obveščanja. Posredovanje bo brezplačno vse dotlej, dokler ne nastajajo večji stroški oziroma dokler se neka storitvena dejavnost ne usposobi za samostojno delovanje. Društvo ne vstopa v poslovni odnos med ponudnikom in koristnikom, razen na izrecno zahtevo in skladno s svojimi samoupravnimi akti.

Ker mineva industrijska doba, moramo zlasti strokovni kadri strokovno drug drugemu pomagati, pri tem upoštevati etiko našega poklica ter poštenje pri ovrednotenju lastne ustvarjalnosti.

Ponudite drugim svoje znanje in pri svojem delu bolj kot sedaj koristite znanje drugih, saj boste na ta način največ prispevali k zaposlitvi mladih oziroma svojih otrok, k premagovanju gospodarskih težav in kvaliteti življenja.

Društvo ekonomistov Dolenjske

Dobro knjigo prebereš, zlat cekin pobereš!

To je star slovenski pregovor, v katerem je veliko resnice. Nemaleokrat nam za branje zmanjka časa, velikokrat dobre volje in zanimanja, zadnje čase pa tudi denarja. Nakup knjige je že pravo razkošje, saj so cene za marsikoga nedostopne. Tudi v naši knjižnici smo morali prav zaradi tega zmanjšati število novo nabavljenih knjig. Temeljito premislimo, katero knjigo bomo nabavili, kateri se bomo odrekli, seveda na škodo bralcev.

V šolskem letu 1987/88 smo za učence SŠTU kupili premalo novih knjig, in sicer le 75, za strokovno knjižnico pa v letu 1988 13, predvsem knjig s področja tekstila in ekonomije.

Našo knjižnico obiskujejo vsak dan od 9. – 10. ure učenke SŠTU in delavci naše delovne organizacije. V letošnjem letu je prišlo po knjige **453 izposojevalcev**, ki so si izposodili **2636 knjig**. Dekleta in fantje iz šole posegajo po knjigah za domače branje, posebno dekleta iščejo ljubezenske zgodbe mladostnikov. Zaposleni v Beti radi obiskujejo knjižnico, med bralci najdemo delavko, delavca iz Konfekcije, Metraže, Kodranke, skupnih služb, skratka tiste, ki ljubijo in cenijo lepo knjigo.

Prav tako ne ostajajo na policah strokovne knjige in revije, po katerih segajo strokovnjaki iz naše delovne sredine.

Načrti za leto 1989!? Vsaka knjižnica mora spremljati novosti knjižnih založb in jih po zmožnosti uvrščati med svoj fond, sistematsko skrbeti za obnovo knjižni-

nega gradiva za šolsko delo oz. vključevati gradivo šolske knjižnice v vzgojno-izobraževalno delo, sprotno nabavljati vse novosti strokovnega s področja naše DO.

To so bolj želje kot načrti, kajti navadno se vse ustavi pri finančnih sredstvih, čeprav bi morala naša napredna družba skrbeti za kulturni in izobrazbeni nivo mladega in delovnega človeka.

**Knjižničarka:
Marija Roglič**

Pod drobnogledom

Osebna izkaznica obrata družbene prehrane je trenutno takšna:

1. zaposleni: vodja, ekonom, perica, štiri prodajalke v bifeju, pripravljalka v kuhinji, štirinajst pa jih dela v kuhinji – skupaj dvaindvajset

2. malice: dnevno pripravijo 1250 malic, od tega dopoldne 850, popoldne 340, ponoči 60, kuhajo tudi za Žakanje, zunanje TOZD same

3. cena: malica stane od 3.000 do 6.000 dinarjev, odvisno od kvalitete

4. plačilo malice: regres – 3.055 dinarjev, lastna udeležba – 155 dinarjev, razlika med regresom in lastno udeležbo pa se krije z gostinskimi uslugami tujim partnerjem.

**Podatke pripravila:
M. B.**

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Jožeta Nemaniča z Božakovega se iskreno zahvaljujem TOZD Kodranka in volna za podarjeni venec, denarno pomoč, izraze sožalja ter za spodbujanje na njegovi zadnji poti.

**Žalujoči sin Martin
z družino**

Mali oglas

Ugodno prodam osebni avto zastava 101, letnik 1983, 64000 prevoženih kilometrov, temno rjave barve, dobro ohranjen. Cena 760 starih milijonov.

Zlatko Benkovič, Beti, tehnični servis

Prodajam marke. Cena po veljavnem (črnem) kursu, objavljenem v Mladini. Oglad vsak dan med 13. in 14. uro. Naslov v uredništvu Vezila.

Pridobitve v Kodranki

TOZD Kodranka in volna dopolnjuje in preusmerja svoj proizvodni program teksturiranih sintetičnih prej in sukancev s finimi in specialnimi, visoko kvalitetnimi prejami in sukanci, ki jih na tržišču SFRJ sploh ni ali pa se pojavljajo v nezadovoljnem obsegu, asortimanu ali kvaliteti. Obenem pa se z istimi proizvodi uspešno vključujemo v izvoz.

Fine PES teksturirane preje in sukanci predstavljajo reprodukcijski material za izdelavo modernih, svilenih tkanin za oblačila in tkanin za zavese.

Uporabljajo se v kombinacijah z drugimi vrstami prej, odvisno od designa končnega izdelka oz. modnega trenda. Tkanine iz teh prej so tanke, prosojne, mehke in svilenega otipa, imajo lep sijaj in videz, se ne mečkajo, so odporne proti mehanskim vplivom, imajo visoko obstojnost barv itd.

Proizvodnja tovrstnih prej sodi med zahtevnejše zaradi finosti vlaken, specifičnega prereza oz. leska vlaken ter zahtev kvalitete in mode.

V svetu je že nekaj let razširjena izdelava takih prej oz. tkanin in uspešno nadomešča predvsem pravo svilo, deloma visoko oplemeniteno viskozo in bombaž.

Fine PA teksturirane preje predstavljajo reprodukcijski material za nogavice. Preje in nogavice iz teh so tanke, prosojne ter raztegljive.

Proizvodnja tovrstnih prej sodi med zahtevnejše zaradi finosti vlaken.

Tehnološke in tehnične variante procesa proizvodnje praktično diktirajo proizvajalci opreme. Vse variante predstavljajo sodobno, računalniško vodeno, visoko pro-

duktivno tehnologijo. Njene tehnične in konstrukcijske rešitve omogočajo kvalitetne izdelke, racionalno porabo energije, humanizacijo delovnih pogojev (ropot, posluževanje) itd.

Odločili smo se za strojno opremo proizvajalca R. P. R. Oggiono Italija.

Na teh strojih bomo izdelali letno 300 t PES in 144 t PA teksturiranih prej in sukancev, kar predstavlja 13,3 % povečanje obsega proizvodnje.

Iz obstoječega programa pa izločamo zastarelo tehnologijo z letno kapaciteto 78 t, kar je predstavljalo 2,6 % proizvodnje.

Za inštaliranje predvidene opreme, procesne in skladiščne deponije surovin in gotovih izdelkov je potrebno 513 m² prostora. Prostor je zagotovljen v obstoječem objektu, manjši del se sprost z izločitvijo stare tehnologije, ostalo smo pridobili z racionalizacijo procesnih deponij in skladiščenja gotove preje. Infrastrukturni objekti obstoječega programa zagotavljajo normalno obratovanje nove opreme. Ravno tako spremljajoči objekti (laboratorij, pisarne, sanitarije, garderobe) obstoječega objekta zadoščajo. Za delovanje strojne opreme je bilo potrebno urediti le inštalacije za elektriko, komprimirani zrak in odvod plinov ter dopolniti klima napravo z vlažilci.

Za proizvodnjo predvidenega programa bo porabljeno 1.759.560 KWh tehnološke električne energije in 612.002 KWh t.i. netehnološke električne energije, 787 m³ tehnološke vode in 248 t pare. Z izločitvijo stare

tehnologije sprostimo porabo 589.000 KWh elektrike in 27 t pare. Vsi energenti razen tehnološke el. energije in vode se trošijo že v obstoječem programu, ob zagonu nove investicije se le prerazporedijo na nov proizvodni program.

Delavce, potrebne za posluževanje strojev, smo zagotovili s prerazporeditvijo in racionalizacijo dela v obstoječem programu. Ravno tako prevzamejo dodatno obremenitev delavci režiže, to so ročne faze, nabava, prodaja, priprava, vodenje, vzdrževanje in nadzor procesa. Le kreativno delo v komerciali (marketing) za celoten program predvidevamo pojačati z enim delavcem.

Surovino za program PES bomo nabavljali pretežno pri INCEL iz Banja Luke, približno 1/3 specialnih, glanz filamentov pa iz uvoza. Program PA bo v celoti usluga za ino-partnerja FILATURA DI CAERANO. Plasman PES prej in sukancev je predviden na domačem trgu, za znane kupce VELANA Ljubljana, SVILA Maribor, TEXTINA Ajdovščina, ZELENGORA Umka, MTC Čakovec in BETI - TOZD Metraža.

Vrednost investicije in viri financiranja

Program PES

	vrednost DEM din (T.Č.01.06.88)	
I. Osnovna sredstva	1.777.859,90	2.677.147.312
1. Uvozna oprema s stroški zakupa in carino	1.777.859,90	2.677.147.312
2. Inštalacije	—	40.000.000
II. Obratna sredstva	—	530.000.000
III. Skupaj program PES	1.777.859,90	3.247.147.312

Program PA

I. Osnovna sredstva	852.815,00	1.284.190,815
1. Uvozna oprema s stroški zakupa in carino	852.815,00	1.284.190,815
2. Inštalacije	—	20.000.000
II. Skupaj program PA	2.630.674,90	1.304.190,815
IV. Skupaj II. in III.		4.480.774,312

Investicija je realizirana v LEASING aranžmaju za dobo 5 let, s 6 % ceno kapitala, ki bo odplačan v 10 enakih anuitetah. Vezano na tak aranžma bodo tudi uvozne dajatve plačane po zapadlih anuitetah. To govori, da v celotnem aranžmaju ni vezanih lastnih finančnih sredstev vnaprej. Sama oprema mora skozi proizvodni predmet zagotavljati sredstva za tekoče odplačilo.

Povečanje uspešnosti poslovanja TOZD, predvsem ostanka čistega dohodka, ki zagotavlja porast sredstev za akumulacijo in reprodukcijo, zboljšuje materialno osnovo TOZD za hitrejši nadaljni razvoj.

Rezultati so zelo ugodni, ker:

1. se investira le v strojno opremo in nezatno preureditev obstoječega objekta
2. so obveznosti iz naslova investicijskega aranžmaja zelo ugodni
3. ne zaposlujemo novih delavcev.

Investicija je v fazi realizacije. Stekla je montaža strojev. Redna proizvodnja bo stekla 01. 03. 1989.

Marija Vukmanič

Nabavili smo:

vrsta strojne opreme	število strojev
stroji za teksturiranje	
3 SDS/V/192 in 3 SDY/193	2
sukalni stroji 96 D/88	8

NOVOST:

LETOS dneva Beti ni bilo.

Tako je prav. Le čemu bi se zabavali, ko pa je dela na pretek?

Denarja ni, da bi ga lahko razmetavali.

Kolikor bolj človek dela, toliko hitreje lahko pozabi, čemu dela.

Denar pa je treba varčevati. Za poznejše čase. Ko bomo imeli dovolj cvenka, bomo lahko razmišljali, za kaj vse bi se ga dalo v preteklosti porabiti.

Nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha. Tako pregovor.

Dobro je stvar dvakrat premisliti, predno jo izreči.

Naš čas potrebuje tudi lepo besedo in topel stisk roke.

Dovolj je napetosti, kreganj, sumničenj in podtikanj.

Kako gre že tista: Od Vardara pa do Triglava?

Skladišča ne smejo biti polna.

V njih ne smejo biti izdelki, po katerih nihče ne vprašuje.

Novo leto ni več daleč.

Se bo Beti odločila za novoletni popust?

Odgovor vedo v komerciali.

VEČ KLJUČEV

Delavci Kometa predlagajo, da bi se v naslednji poletni sezoni v letu 1989 počitniško letovanje uredilo tako, da bi dopustniki, ki bodo letovali v Kometovih počitniških kapacitetah, dobili napotnice skupaj s ključem. Mogoče bi bilo dobro, da bi dali izdelati več ključev, pa bi jih lahko ljudje dobili vsaj teden dni, preden bi šli na dopust. Tako ne bi prišlo do neljubih iskanj in konfliktov. Dobro bi bilo, če bi kdo narisal tudi smer potovanja in načrt naselja ter označil, kje stoji počitniška hišica oz. objekt, v katerega so namenjeni.

Saj gredo na dopust nekateri tudi prvič in težko najdejo omenjene objekte.

Alenka Mežnaršič

Vsak dan pet minut za čistejše okolje. Za lepše delovne prostore. Za lepše počutje. Za lepše življenje. Za človeka vredno življenje. Prav težko se je odločiti: naj pišemo z veliko začetnico človeka ali življenje?

V Beti imamo športno društvo.

JABOLKA V SHRAMBAH

Kometova OOZS je svojim članom organizirala tudi nakup jabolk, za ozimnico.

Jabolka so bila v vrečah po 10 kg, bila so sicer druge kvalitete, zato so bila tudi po ceni 500.- din za kg.

V Beti imamo predsednika športnega društva.

Tudi nekaj dejavnosti, vendar premalo.

Pravijo, da ni denarja.

Pravijo, da ni ljudi, ki bi bili »usekani« na delo v športnem društvu.

Marsikaj se govori.

Tudi rokave smo že zavihali. Na svoja mesta in pozor že imamo.

Manjka nam samo še: zdaj! Kdaj bo to zdaj?

Moral bi biti že pred desetimi leti.

Pa ga še ni!

Kdaj bo? Bog ne daj, da nikoli.

Slabe in dobre o ženskah

Te izreke in misli, glasne in manj glasne, so si izmislili moški, da bi se branili pred nežnim spolom.

Letos pravijo, da je indijansko poletje ali babje poletje. Če prične leto z dnevi, ki so ženskega spola, pravijo ljudje, da je babje leto, kar seveda ni najboljšo leto.

Če ti vošči za novo leto najprej ženska, bo leto tudi zelo slabo. Ljudje rečejo, da je baba tri dni starejša od vruga.

Pravijo tudi, da kar vrag ni mogel narediti, je dal babi delat. Ženska naj bi bila samo v hiši, tam je njen prostor, drugod je samo v nadlego in napotje.

Ženska je le seksualni objekt.

Ženska je samo za reprodukcijo.

Ženska, naj če je mož slabe volje, popije kozarec vode, drži vodo v ustih tako dolgo, dokler se mož ne potolaži, potem naj šele pogoltno.

Včasih so ženske nosile vodo iz Obrha, prale v Obrhu, tam so se med seboj pogovarjale. Sedaj so jim moški kupili pralne stroje in vodo napeljali v hiše. Uboge ženske.

Sedaj so najboljše ženske z vasi, ki so višje ležeče od Metlike, saj imajo že celo poletje vodo v hiši.

Dobro, da so na vaseh zbiralnice mleka, kamor nosijo zjutraj in zvečer mleko, še tam gredo raje moški. Tam se pogovorijo o poslih in gospodarstvu. Moški težko dobijo žene na kmetijo.

Burja, toča in vsi tornadi po svetu so ženskega spola.

Ljubezen gre skozi želodec moških, ki radi dobro jedo.

Ženske so lepe, manj lepe, grdih žensk ni.

Ženska zna iz nič napraviti tri stvari: klobuk, solato in prepir.

Žena drži tri vogale pri hiši, mož pa le enega.

Ženske se lišpajo zato, da bi ugajale moškim.

Če ima ženska dva ljubimca, je počestnica, moški, ki ima dve ali več žensk, je ljubimec.

Ženske se »nakrancljajo«, da so kot novoletna jelka.

Če se katera slučajno povzpe na vrh moških, jo ti po svojih najboljših močeh odriavajo.

Na Hrvaškem rečejo: »Idu dva čovjeka i jedna žena.«

Če koruzni storž ni prav oblikovan in je majhen, se mu reče »babca«.

Žensk je veliko več na svetu kot moških, čeprav se rodi več moških dojenčkov kot ženskih.

Ženska je boljša polovica moškega.

Dolgi lasje so znak krajše pameti, zato so moderne ženske postrizene.

Babe klepetajo, moški debatirajo.

Moški so bolj »firbčni« kot babe.

Samo nežni dežek je moškega spola.

Moški so živčni, ženske pa so histerične.

Moški so bolni, ženske pa vedno jamrajo.

Ženske ne smeš nikoli vprašati, če je zdrava, vprašaj jo samo, če ji je kaj bolje.

Če je žena bolna, se reče: »Žena vstani ali umri.«

Če je moški vdovec, mu že druga dota gleda skozi okno.

Moškega zelo zaboli, če mu žena umre, ravno tako, kot če bi se udaril v komolec: močno boli in hitro mine.

Alenka Mežnaršič

Vstanite, pevci

Metliški mešani pevski zbor Beti.

Še do pred kratkim je bil zelo dejaven.

Nato so omagali pevci. Niso več hodili na vaje.

Voljo je izgubila tudi pevovodka.

Energije je zmanjkalo vodstvu.

Pa je šlo vse skupaj k vrugu.

Ob tem so vsi tihi.

Molčijo v Beti. Molčijo pri Zvezi kulturnih organizacij.

Ne zmenijo se na SZDL. Slednji ustvarjajo pogoje za delo ljubiteljskih skupin.

Je pač tako: kjer je več očetov, otroci niso kdove kakšni. Prej kilavi kot zdravi.

Morda pa bolj ustreza misel, da v kompaniji še pes crkne.

Vstanite, pevci!

Hrbti

Obrazi so obrnjeni proti knjigam.

Mladinska knjiga iz Novega mesta jih pride včasih prodajat v našo restavracijo.

Kar nekaj denarja iztržijo.

Bodo ga pa verjetno zmeraj manj, kajti denarja je le za najnujnejše.

Najhitreje pa se ljudje odpovemo knjigam, kulturi.

Ko je želodec prazen, je tudi glava manj dojemljiva.

Najprej je treba misliti na stvarno življenje, šele nato filozofirati, je rekel nekdo.

Bi pa vseeno radi imeli razgledane, šolane delavce, kajne?

K temu lahko vsaj malce pripomore tudi naša knjižnica. Obiščite jo.

T. G.

Alkoholizem

Alkoholizem je nekaj groznega.

Pijan človek je gnusen.

Pijan človek na delovnem mestu je nevaren zase, za sodelavce in za stroj, s katerim upravlja.

Pijan človek razdira družino.

Pijan človek izgublja trezne prijatelje.

Pijan človek ne vidi niti metulja niti vzhajajočega sonca.

Pijan človek je podoben svinji, ki se valja po blatu, nazadnje napravi iz sebe še opico.

T. G.

O času

Čas je zlato. Ga bomo imeli dovolj, da bomo pravočasno razrešili vse nakopičene probleme, nesoglasja, nasprotja, dileme? Ko nam je tekla v preteklosti voda v grlo, smo imeli navado reči: »Zmigajmo se, saj je že pet do dvanajstih.« Največji pesimisti pravijo, da je pri nas ura že dvanajst minut do dveh.

ZANIMIVOSTI

Slovensko
javno
mnenje 88

(nadaljevanje iz prejšnje št.)

Zaradi kritičnega ocenjevanja razmer v družbi se je zavest Slovencev vse bolj radikalizirala. Ljudje so kritično presojali vse tisto, kar so neposredno doživljali, glede na izkušnje pa so vrednotili tudi možnosti za naslednji dan oziroma leto. Iz zbranih podatkov v raziskavi slovenskega javnega mnenja je mogoče ugotoviti, da je povprečna ocena razmer čedalje bolj negativna in kritična. To negativno vrednotenje sprememb v zadnjih desetih letih, zlasti pa še v zadnjih petih letih, doživlja ta čas svoj vrhunec.

Eden od izrazov te skrajno radikalne politične zavesti prebivalcev Slovenije je odnos do ustavnih sprememb. Slovenec jih namreč večino zavrača. To se razkrije logično, če vemo, da je Slovenec proti egalitarizmu, da se zavzema za pluralizem lastninskih oblik, da je za korenito prenovu zveze komunistov, za izrazito usmerjenost v Zahodno

Kar 55 odstotkov Slovencev je za to, da bi slovenska skupščina razpisala referendum o ustavnih spremembah, proti jih je 16,6, neodločenih pa je 28,4 odstotka. Slovenci so tudi za to, da bi imela republika Slovenija v spremenjeni ustavi večjo politično, gospodarsko in kulturno samostojnost: letos se jih za to zavzema kar 58,1 odstotka, lani jih je bilo 49,4, medtem ko je tistih, ki so za enako samostojnost 14,2 odstotka (lani 25,1 odstotka). Neodločenih je bilo lani in letos enako, nekaj nad 23 odstotkov.

Evropo. Vsega tega mu ponujeni sveženj ustavnih sprememb očitno ne prinaša, zato ga tudi zavrača.

Ob tej kritičnosti pri ocenjevanju razmer in naravnosti k spremembam pa je raziskava razkrila tudi veliko zaupanje Slovencev v mladih: mladi rod v očeh Slovencev šteje zelo visoko. Še nikoli niso Slovenci izražali tako visokega zaupanja mlademu rodu kot nosilcu dejanskega spreminjanja družbenih odnosov kot prav v tem

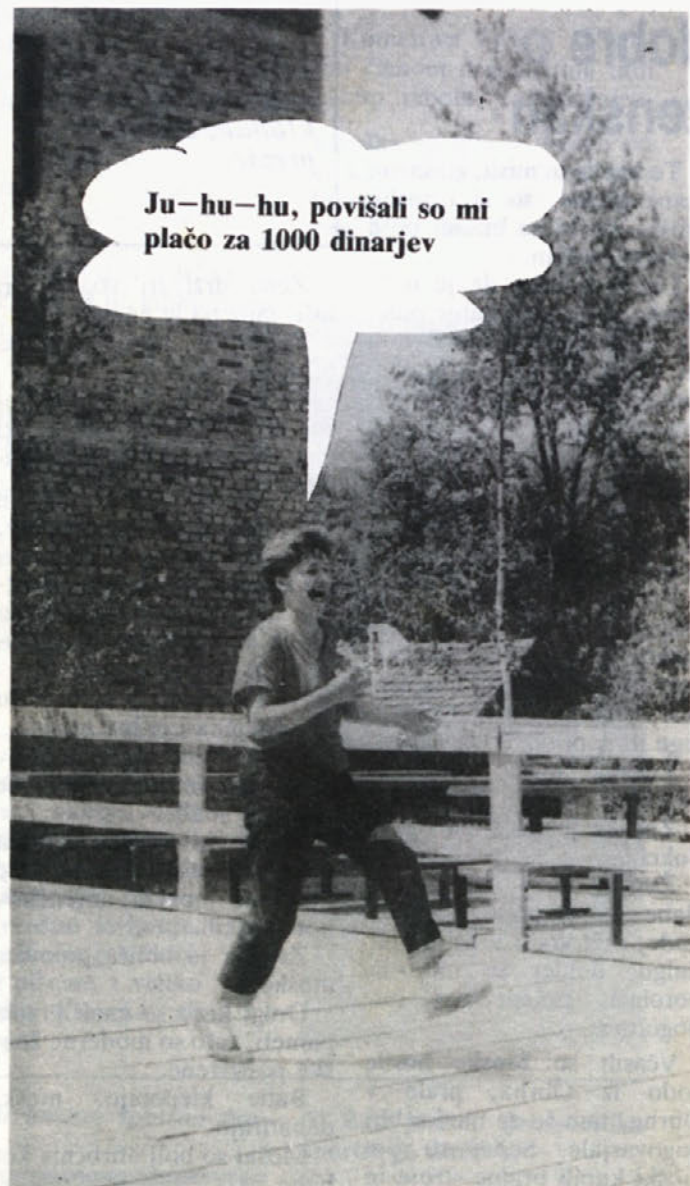
Samo 9,8 odstotka Slovencev zaupa sedanjemu zveznemu izvršnemu svetu pod vodstvom Branka Mikulića (lani 27,4 odstotka), ne zaupa pa zvezni vladi kar 72 odstotka Slovencev (lani 44 odstotkov). Kar 64,5 odstotkov Slovencev meni, da so demokratične le volitve z več kandidati (lani 62 odstotkov), v zvezi s tem pa je zanimivo omeniti, da 43,3 odstotka Slovencev meni, da so bile letošnje volitve predsednika in članov predsedstva SRS bolj demokratične kot prej (da se ni nič spremenilo, meni 29,2 odstotka vprašanih).

času — to je v času vsesplošne družbene krize.

Glede političnih ustanov nasploh je raziskava pokazala, da so Slovenci do njih skrajno kritični. A kot je po eni strani vrednotenje zveze komunistov negativno, pa po drugi strani javnost sprejema njen program, tako da je raziskava v bistvu potrdila ugotovitev, ki jo je na konferenci slovenskih komunistov izrekel Miloš Prosenec, da je prišlo do visoke stopnje soglasja med politikom ZKS oziroma stališči konference ter razpoloženjem javnosti.

Očitno je torej, da si je ZK s svojim zavzemanjem za prenovu, demokratizacijo in

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

sodoben razvoj našla zavestnike v slovenski javnosti, čeprav je ta sicer do partijske dejavnosti nenaklonjena — podobno kot lani.

Slovenci sicer ugotavljajo, da danes živijo dosti slabše, kot so včeraj. Večina jih misli, da bodo jutri živeli še slabše kot danes: tako bi lahko rekli, da so Slovenci postali nergači in črnogledi. Pa ni čisto tako. V svojem bistvu si Slovenci želijo sprememb na bolje, ne v družbo enakih po revščini, ampak v družbo bogatih, ki bo ujela korak z razvitim svetom. Za

to so Slovenci pripravljeni storiti vse, kar pomeni, da iz kritičnega, radikalno razmišljujočega Slovenca nastaja zagrižen bojevnik, ki mu ni vseeno.

Vsekakor Slovenec ne bo kot tista pravljica ujaljena kraljica razbil ogledala, ki so mu ga ponudili, ampak se bo »vzel v roke«. Samozavesti mu, kot kaže letošnja raziskava slovenskega javnega mnenja, gotovo ne manjka.

**Marija Frančeškin
(Po Delavski enotnosti)**